

Sosiaalisen luototuksen kehittäminen – valtionavustukset ja toiminnan käynnistäminen hyvinvointialueilla

Webinaari 8.3.2023

Ohjelma

13.00 – 14.15

Sosiaalisen luototuksen lainsäädäntö uudistuu

Ritva Liukonen ja Katariina Rainio, Sosiaali- ja terveysministeriö

Hyvinvointialueen puheenvuoro

Salla Kemppi, Vantaa-Keravan hyvinvointialue

Kysymyksiä ja keskustelua

Tauko 15 min

14.30 – 16.00

Yhteistyö talous- ja velkaneuvonnan kanssa

Sanna Helesuo, Oikeusministeriö

Valtionavustushankkeen yleiset ja yksityiskohtaiset ohjeistukset

Ritva Liukonen ja Leea Rautanen-Muhli, Sosiaali- ja terveysministeriö

Keskustelua, kysymyksiä ja ajatuksia jatkotoiveista

Tilaisuus päättyy 16.00

Sosiaalisen luototuksen lainsäädäntö uudistuu

Taustaa lakiuudistuksesta

- Vuonna 2019 yhteensä 30 kuntaa oli ottanut sosiaalisen luototuksen käyttöön. Väestökattavuudeltaan tämä tarkoittaa noin puolta maan väestöstä (THL kuntakyselyn osaraportti 2020).
- 2019 tietojen mukaan luottoja on myönnetty 3,6 miljoonaa euroa. Aiempien selvitysten mukaan nykyjärjestelmässä luottotappiot ovat jääneet pieniksi ja korkotuotot ovat kattaneet luottotappiot.
- Marinin hallitusohjelmassa todettiin, että sosiaalisen luototuksen valtakunnallistamisen edellytyksiä selvitetään, ja selvityksen pohjalta sosiaalinen luototus otetaan käyttöön koko maassa.
- STM teetti selvityksen sosiaalisen luototuksen valtakunnallisen käyttöönoton edellytyksistä, joka julkaistiin syyskuussa 2022, jonka jälkeen lakihanke on käynnistettiin virkamiestyönä. (STM 2021:24, Sosiaalinen luototus – Selvitys valtakunnallisen käyttöönoton edellytyksistä, Niskanen Olli-Pekka)

Lakimuutokset

- Sote-uudistuksen yhteydessä sosiaalisen luototuksen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. Samassa yhteydessä sosiaalisen luototuksen järjestämiseksi tarvittavat resurssit luottopääomaa lukuun ottamatta siirtyivät hyvinvointialueille
- Sosiaalisesta luototuksesta annettuun lakiin tehdyt muutokset edellyttävät kaikkia hyvinvointialueita käynnistämään sosiaalisen luototuksen palvelun viimeistään 1.8.2023 mennessä (HE 136/2022 vp).
- Hyvinvointialueet voivat järjestää sosiaalista luototusta jo tätä aiemmin sote100-lakipaketin yhteydessä (HE 56/2021 vp) annettujen lakimuutosten myötä, mutta tämä on hyvinvointialueille vapaaehtoista.

Luonnos sosiaalisen luototuksen soveltamisoppaasta – keskeisiä nostoja

Yleistä soveltamisoppaasta

- Lähtökohta, että laki sosiaalisesta luototuksesta antaa hyvinvointialueille päätösvalan määrittellä sosiaalisen luoton perusteet lainsäädännön asettamissa rajoissa. Siten sosiaalisen luototuksen myöntämisperusteissa voi esiintyä alueellista vaihtelua. Lisäksi jokainen luottosopimus edellyttää yksilökohtaista harkintaa.
- Opas on laadittu sosiaalisen luototuksen myöntämiskäytäntöjen yhteisten raamien määrittelemiseksi ja ehkäisemään sitä, etteivät erot hyvinvointialueiden välillä kasvaisi jatkossa merkittävän suuriksi.
- Oppaassa käydään läpi sosiaalisesta luototuksesta annetun lain säännökset avaten niiden tulkintaa hallituksen esityksen tekstien kautta. Oppaan laatimisessa on hyödynnetty soveltuvien osin aiempaa sosiaalisen luototuksen opasta vuodelta 2003, sekä selvityshenkilön laatimaa selvitystä sosiaalisen luototuksen valtakunnallistamisen edellytyksistä.
- Ohjeistusta on pyritty antamaan tasolla, jolla ei puututa liikaa yksityiskohtiin tai hyvinvointialueen toimivaltaan kuuluviin asioihin. Ohjeet keskittyvät tuomaan esiin lainsäädännön reunaehdot ja sekä miltä osin hyvinvointialueet voivat käyttää harkintaa. Aiemmin hyväksi havaittuja käytäntöjä on pyritty tuomaan esiin suositusluonteisesti.
 - Oppaassa on otettu huomioon 1.8.2023 voimaan tulevat lainmuutokset.
 - Luonnosversio oppaasta on saatavilla valtionavustusten sivuilla. Varsinainen julkaisu kevään aikana.

Sosiaalisen luototuksen järjestäminen

- Sosiaalisen luototuksen järjestäminen on hyvinvointialueelle sosiaalisesta luototuksesta annettuun lakiin perustuva tehtävä, jota hyvinvointialueen on 1.8.23 lukien järjestettävä osana hyvinvointialueen sosiaalihuoltoa sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisena, kuin alueella esiintyvä tarve edellyttää (2 §).
- Hyvinvointialueen tulee varata talousarviossaan riittäväksi arvioimansa määrä varoja sosiaaliseen luototukseen, ja harkita toiminnan laajuus paikallisten tarpeiden perusteella.
- Hyvinvointialueen harkintaa sitovat sosiaalisesta luototuksesta annetun lain säännökset, kuten lain tavoitteet ja niiden tulkinnassa huomioon otettavat yleiset oikeusperiaatteet.
- Lakimuutoksilla ei ole perustettu subjektiivista oikeutta sosiaaliseen luottoon.
- **Henkilöllinen soveltamisala sosiaalihuoltolaissa:** Sosiaalisessa luototuksessa ei ole kyse välttämättömän huolenpidon ja toimeentulon turvaamisesta kiireellisessä tapauksessa, joten luototuksen järjestämiseen sovelletaan, mitä yleisesti todetaan sosiaalipalveluiden järjestämisestä muussa kuin kiireellisessä tapauksessa.
 - Muussa kuin kiireellisessä tapauksessa henkilön oikeus saada riittävät sosiaalipalvelut kytkeytyy henkilön kotikuntaan. Henkilön kotikunnan mukaisella hyvinvointialueella velvollisuus järjestää sosiaalista luototusta. Henkilön kotikunnan mukaisella hyvinvointialueella ei ole kuitenkaan velvollisuutta järjestää sosiaalihuoltoa ulkomailta oleskelevalle henkilölle, ellei laissa toisin säädetä (SHL 12 § ja 57 §).

Sosiaalisen luoton myöntämisen yleiset perusteet

- Hyvinvointialueen tulee määritellä sosiaalisen luoton myöntämisen perusteet lainsäädännön asettamat edellytykset huomioiden (2 §).
- Yleisiä perusteita määriteltäessä merkitystä sillä, että sosiaalinen luototus on muuta sosiaaliturvaa täydentävä tuen muoto, jonka tarkoitus on olla asiakasta kannustava. Oikeutta saada toimeentulotukea ei voi rajata tai tuen määrää alentaa sen vuoksi, että henkilöllä olisi mahdollisuus saada sosiaalinen luotto.
- Luoton yleisistä perusteista päätettäessä hyvinvointialueen harkintavaltaa rajoittavat sosiaalisesta luototuksesta annetun lain säännökset sekä hallintolain 6 §:ään pohjautuvat yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet eli yhdenvertaisuuden, objektiivisuuden, luottamuksensuojan, tarkoitussidonnaisuuden ja suhteellisuuden periaatteet.
- Menettelyissä on noudatettava myös sosiaalihuoltolain sekä hallintolain menettelysäännöksiä.

Suosittelavaa määritellä ainakin seuraavia yleisiä perusteita:

- Hyvinvointialueella käytössä oleva luottopääoman määrä;
- Miten luottoa haetaan;
- Miten vapaakuukausia tai maksuvapautuksia haetaan;
- Kuinka taloudellinen neuvonta ja ohjaus järjestetään;
- Sosiaalisen luoton myöntämisen esteet;
- Luotosta mahdollisesti perittävä yleinen korko sekä viivästyskorko;
- Sosiaalisen luoton perintäkäytäntö;
- Miten asiakkaita ohjataan jaettavissa olevan luottopääoman tilapäisesti loppuessa.

Voi olla tarpeen määritellä myös:

- Mihin tarkoituksiin palvelua halutaan erityisesti kohdentaa;
- Mahdollinen laina-ajan maksimipituus;
- Mahdollinen yleinen ylä- ja alaraja myönnettäville luotoille.

Menettely sosiaalisen luoton myöntämisessä

- Sosiaalihuoltolain mukaan sosiaalinen luototus on hyvinvointialueen vastuulla oleva sosiaalipalvelu, jonka järjestäminen on hyvinvointialueen tehtävä (14 §).
- Hyvinvointialueella sosiaalista luototusta järjestettäessä ja toimeenpantaessa sovelletaan siten yleislakina sosiaalihuoltolakia, jota sosiaalisesta luototuksesta annettu laki täydentää erityislakina.
- Sosiaalihuoltolain säännökset sosiaalihuollon asiakkuuden alkamisesta ja päättymisestä (34 §), palvelutarpeen arvioinnista (36 §) ja omatyöntekijästä (42 §) tulevat siten sovellettaviksi myös sosiaalisen luototuksen asiakkaiden kohdalla.
- Sosiaalisen luototuksen asiakkaalle tulee asiakkuuden edetessä laatia 36 §:n mukaisesti palvelutarpeen arviointi tarvittavassa laajuudessa, jollei arvoinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Käytännön työnjaosta ja organisoinnista palvelutarpeen tekemiseksi voidaan sopia hyvinvointialueella tarkoituksenmukaisella tavalla. Kiireellisen avun tarve on kuitenkin arvioita välittömästi.
- Sosiaalisesta luototuksesta, vapaakuukausista ja maksuvapautuksesta on tehtävä hallintopäätös (SHL 45 §, ja asiakaslain 6 §). Asian käsitlemisestä ja päätöksenteosta säädetään myös hallintolaissa.

9 § Taloudellinen neuvonta ja ohjaus

Luotonhakijalle ja luotonsaajalle tulee tarvittaessa järjestää taloudellista neuvontaa ja ohjausta sosiaalisen luoton myöntämisen yhteydessä ja takaisinmaksuajan kuluessa.

Lisäksi luotonhakijalle ja luotonsaajalle tulee järjestää ilman aiheutonta viivytystä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti sosiaalisen luoton myöntäjää edustavan viranhaltijan kanssa, jos luotonhakija tai luotonsaaja on tätä pyytänyt hyvinvointialueelta.

Luotonsaajalle on järjestettävä neuvontaa ja ohjausta erityisesti 7 a, 7 b ja 8 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Kun hyvinvointialue käsittelee sosiaalista luototusta koskevaa asiaa, sen tulee tiedottaa sosiaalisen luototuksen hakijalle oikeudesta henkilökohtaiseen keskusteluun ja tarvittaessa neuvoa luotonhakijaa tämän oikeuden käyttämisessä.

Taloudellinen neuvonta ja ohjaus

- Lain mukaan sosiaalisen luotonhakijalle ja luotonsaajalle tulee tarvittaessa järjestää taloudellista neuvontaa ja ohjausta sosiaalisen luoton myöntämisen yhteydessä ja takaisinmaksuajan kuluessa.
- Taloudellinen neuvonta ja ohjaus ovat yksi osa sosiaalihuoltolain 14.1 §:n 3 a kohdassa tarkoitettua sosiaalihuollon palvelua taloudellisen toimintakyvyn edistämiseksi.
- Taloudellisen neuvonnan ja ohjauksen yhteydessä voidaan antaa tietoa ja keskustella asiakkaan kanssa myös muista vaihtoehtoista ja keinoista, joita hänellä on käytettävissään.
- Sosiaalisen luototuksen yhteydessä tuen antaminen vaihtoehtoisten palvelujen ja etuuksien avulla korostuu, mikäli sosiaalista luottoa ei voida myöntää, mutta hakija olisi ilmeisen avun tarpeessa.
- Hyvinvointialueella on harkintavaltaa sen suhteen, miten taloudellinen neuvonta ja ohjaus käytännössä toteutetaan:
 - Lainsäädäntö ei aseta esimerkiksi ammattipätevyysvaatimuksin rajoitteita sille, minkälaisella taustalla tai nimikkeillä sosiaalisen luototuksen parissa voidaan työskennellä.
 - Toimintaa organisoitaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että myös sosiaalisen luototuksen asiakkaiden tulee tarvittaessa päästä tapaamaan sosiaalihuollon ammattihenkilöä.
 - Asiakkaan käytännön tuki ja ohjaus voidaan hyvinvointialueilla organisoida eri tavoin ja tässä voidaan hyödyntää myös esimerkiksi rahoitusalan osaamisen ammattilaisia.

Sosiaalisesta luotosta tehty sopimus

- Myönnetystä luotosta laaditaan hyvinvointialueen ja luotonsaajan välinen sosiaalisesta luototuksesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitettu sopimus.
 - Sopimusoikeuden yleiset oikeusperiaatteet koskevat sopimusta; kumpikaan sopijaosapuoli ei voi yksipuolisesti muuttaa sopimusta.
 - Sosiaalisesta luotosta tehty sopimus on kuitenkin julkisoikeudellinen sopimus viranomaisen ja velallisen kesken (KHO 2022:62, PVL 43/2002 vp). Siten esimerkiksi sopimusta koskevat riidat käsitellään hallintoriita-asioina hallinto-oikeudessa.
- Sopimuksessa on lain mukaan määriteltävä luoton käyttötarkoitus, määrä, korko, mahdollinen viivästyskorko, takaisinmaksuerien suuruus ja eräpäivät sekä muut mahdolliset takaisinmaksuehdot.
- Olennaista, että osapuolille on sopimuksen perusteella selkeää, mihin sopimus velvoittaa.
 - Hyvä huomata, että sosiaalinen luototuksen yhteydessä asiakkaan oikeus saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista korostuu suhteessa muihin sosiaalipalveluihin, koska sosiaalisessa luototuksessa on kysymys velanotosta. Olennaista, että luotonhakijalle riittävästi selvitetään velan ottamiseen liittyvät velvollisuudet. Koska luoton hakijoina voi olla myös haavoittuvaisessa asemassa olevia henkilöitä, luottihakemusta käsittelevällä viranhaltijalla on erityinen velvollisuus varmistua siitä, että hakija on ymmärtänyt sekä asetettavat ehdot että niistä ja luoton nostamisesta seuraavat velvoitteet (asiakaslain 5 §:n selvitysvelvollisuus).
- Sosiaalisen luototuksen eräännyttämisestä sopimusrikkomustilanteissa säädetään lain 8 §:ssä.

Vapaakuukaudet

7 a § Vapaakuukausi

Luoton takaisinmaksu voidaan keskeyttää määräajaksi (*vapaakuukausi*) luotonsaajan hakemuksesta takaisinmaksukyvyyn tilapäisesti heikennyttyä erityistä syystä, jos vapaakuukauden myöntämisen arvioidaan pitkällä aikavälillä edistävän luotonsaajan maksukyvyyn säilyttämistä ja itsenäistä suoriutumista.

- Tarkoittaa käytännössä, että luoton maksuaika pitenee luoton maksamisesta vapaaksi myönnettyä kuukautta vastaavalla ajalla eteenpäin.
- Ennen vapaakuukauden myöntämistä tulisi harkita myös muita luotonsaajaan takaisinmaksukykyä edistämään pyrkiviä ensisijaisia keinoja, kuten esimerkiksi taloudellista neuvontaa ja ohjausta tai erilaisia maksujärjestelyjä, kuten luottoehtojen muuttamista tai luoton uudelleen järjestelyä.
 - Säännöksessä mainittuna erityisenä syynä voidaan pitää ainakin esimerkiksi luotonsaajan asumis- tai muiden elinkustannusten yllättävää kohoamista, luotonsaajan tai hänen perheenjäsenensä sairauden, kuoleman, työttömyyden tai muun vastaavan syyn johdosta aiheutunutta tulojen pientymistä sekä luotonsaajan avio- tai avoeron tai muun perhetilanteen muutoksen, kuten lapsen syntymän johdosta aiheutuneiden menojen tai tulojen äkillisiä muutoksia.
 - Tämä luettelo ei ole tyhjentävä, vaan myös muut vastaavat äkilliset elämäntilanteiden muutokset, jotka ovat tilapäisesti heikentäneet luotonsaajan maksukykyä voidaan ottaa huomioon.

Maksuvapautukset

7 b § Maksuvapautus

Maksuvapautus sosiaalisen luoton sekä sille kertyneiden korkojen maksamisesta voidaan myöntää luotonsaajan hakemuksesta osittain tai kokonaan sen mukaisesti, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään.

Maksuvapautus voidaan myöntää osittaisena, jos luotonsaajan taloudellinen tilanne on heikentynyt luotonsaajan tai hänen elatuksensa varassa olevan perheenjäsenensä pitkään jatkuneen työttömyyden, sairauden tai muun vastaavan luotonsaajasta riippumattoman syyn vuoksi siten, että lainan perimistä kokonaan olisi pidettävä kohtuuttomana.

Maksuvapautus voidaan myöntää kokonaan, jos luotonsaajan maksukyky on pysyvästi heikentynyt työkyvyn pysyvän alentumisen vuoksi ja perintää on lainansaajan taloudellinen tilanne ja muut olosuhteet huomioon ottaen pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Lisäksi edellytetään, että;

1) perintää ei luotonsaajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa; tai

2) perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan määrän nähden kohtuuttomat kustannukset.

- Tarkoittaisi käytännössä sitä, että luoton tai sen osan ja sille kertyneiden korkojen takaisinperinnästä voitaisiin viimesijaisesti laissa säädetyin edellytyksin luopua.
- Pääsääntöisesti sosiaalinen luototus on maksettava aina takaisin. Poikkeuksellisesti luotonsaajalle voidaan kuitenkin viimesijassa myöntää maksuvapautuksia.
- Tarkoituksena ei ole kuitenkaan esimerkiksi mahdollistaa maksuvapautuksia maksumotivaation heikentymisen tai lisävelkaantumisen tilanteissa
- Sopimusrikkomuksissa luoton eräännyttäminen mahdollista 8 § mukaisesti, mutta maksuvapautuksia voidaan harkita tätä ennen riippuen tapauksesta.
- Koska maksuvapautus on tarkoitettu viimesijaiseksi menettelyksi, ennen maksuvapautuksen myöntämistä tulee aina harkita luotonsaajan takaisinmaksukykyä edistämään pyrkiviä ensisijaisia keinoja. Näitä ovat esimerkiksi taloudellinen neuvonta ja ohjaus, erilaiset luoton maksujärjestelyt, kuten luottoehtojen muuttaminen tai luoton uudelleen järjestely sekä 7 a §:n mukaiset vapaakuukaudet.

Sote-uudistuksen siirtymähetkellä voimassa olleet kuntien sosiaalisen luototuksen sopimukset

- Sote100-lakipaketissa annettiin säännös (HE 56/2021 vp, voimaantulosäännös), joka määritteli kuntien solmimien sosiaalisen luototuksen sopimuksien siirtymistä hyvinvointialueille.
- Säännös turvaa ennen hyvinvointialueiden aloittamista 1.1.2023 solmittujen sosiaalista luottoa koskevien sopimusten voimassaolon jatkuvuutta. Sopimukset siirtyivät hyvinvointialueille sote-uudistuksen kokonaisratkaisua vastaavasti 1.1.2023. Velkoja vaihtui kunnasta hyvinvointialueeksi. Sosiaalisen luototuksen palvelua toteuttaneet henkilöt ja järjestelmät tuli siirtää hyvinvointialueille.
- Luotonsaajan hyvinvointialueelle maksamat luoton lyhennykset vähentävät velkasaatavia luotonsaajalta. Hyvinvointialueen tulee välittää mainittujen sosiaalista luototusta koskevien sopimusten luottojen takaisinmaksut ennen sote-uudistusta luoton myöntäneelle kunnalle. Luottosopimusten luottotappioista aiheutuvat menot kuuluvat myös kunnalle.
 - Säännöksessä ei tarkemmin määritellä menettelyä, jolla tuloutus konkreettisesti tapahtuu, joten se voidaan organisoida hv-alueella siten, kuin nähdään tarkoituksenmukaiseksi.
 - Hyvinvointialueella kuitenkin velvollisuus huolehtia osana palvelua siitä, että asiakkaat mahdollisimman hyvin suoriutuvat velvoitteestaan maksaa luotto takaisin, mutta toisaalta päättää myös kunnan ennen sote-uudistusta solmimien luottosopimusten mahdollisista irtisanomisista, mikäli tämä on tarpeen.

Lopuksi

- Soveltamisopas julkaistaan kevään 2023 aikana ja tästä tullaan tiedottamaan erikseen. Oppaan luonnos löytyy valtionavustuskokonaisuuden sivuilta.
- Sosiaalisen luototuksen jatkokehittäminen on edelleen tarpeellista.
- Jatkossa seurattava, miten sosiaalinen luototus lähtee kehittymään hyvinvointialueilla ja missä määrin lakiin voidaan tarvita tarkennuksia. Myös luottopääoman riittävyttä seurattava.

**Hyvinvointialueen puheenvuoro
Salla Kemppi /Vantaa-Keravan hva**

Sosiaalisen luototuksen kehittäminen

Hyvinvointialueen puheenvuoro

Sosiaalinen luototus Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella

- Vantaa aloittanut luototustoiminnan 2004
- Kerava aloittanut luototustoiminnan 2017
- Hyvinvointialueella noin 280.000 asukasta
- Hieno mahdollisuus asiakkaalle, palkitseva työ työntekijälle, yhteiskunnallisesti merkittävää säästöä mm. toimeentulotukimenoista (Vantaalla myönnetty ulosottovelkojen maksuun v. 2018-2022 505.225,36 euroa)

Huomioita luototustoiminnan käytäntöihin

Sosiaalisten luottojen myöntämisperusteet ja ehdot

Laki -> hyvinvointialueen päättämät myöntämisperusteet ja ehdot (soveltamisopas) -> mahdolliset yksikön sisäiset linjaukset ja harkinta

Absoluuttiset ehdot vs. harkinnanvaraisuus

Myönnettävän lainan määrä, laina-aika, korko

Luoton käyttökohteet, maksuvaralaskelmassa huomioitavat tulot ja menot sekä muut seikat asiakkaan maksukykyä arvioitaessa

Huomioita luototustoiminnan käytäntöihin

Sosiaalinen luototus on lainatoimintaa

Luottoon ei ole subjektiivista oikeutta

Tulee ottaa huomioon lainatoiminnan realiteetit

Suurin osa yhteydenotoista/hakemuksista ei todennäköisesti johda luottoon

Luototuksen perimmäinen tarkoitus on asiakkaan itsenäisen selviytymisen tukeminen ja taloudellisen syrjäytymisen ehkäisy

Huomioita asiakastyön käytäntöihin

- Hakemusten saatavuus
- Talousneuvonnan painopiste ennen vai jälkeen luoton myöntämisen
- Asiakastyön ja muun työn tilastointi
- Vapaaehtoinen maksuhäiriömerkintä

Muita huomioita

Järjestelmät

Asiakastietojärjestelmä, lainajärjestelmä, reskontra ja kirjanpito (yhteistyö taloushallinnon kanssa)

Perintä

Kuka seuraa maksutilannetta ja päättää lyhennysvapaista, mitä tapahtuu luoton irtisanomistilanteessa

KIITOS!

Tauko

Webinaari jatkuu klo 14.30

**Yhteistyö talous ja velkaneuvonnan
kanssa
Sanna Helesuo, Oikeusministeriö**

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Yhteistyö talous- ja velkaneuvonnan kanssa

Sosiaalisen luototuksen kehittäminen – valtionavustukset
ja toiminnan kehittäminen hyvinvointialueilla 9.3.2023

**Ylivelkaantumisen
torjunta**

Bekämpning av
överskuldsättning

Talous- ja velkaneuvonnan tehtävät

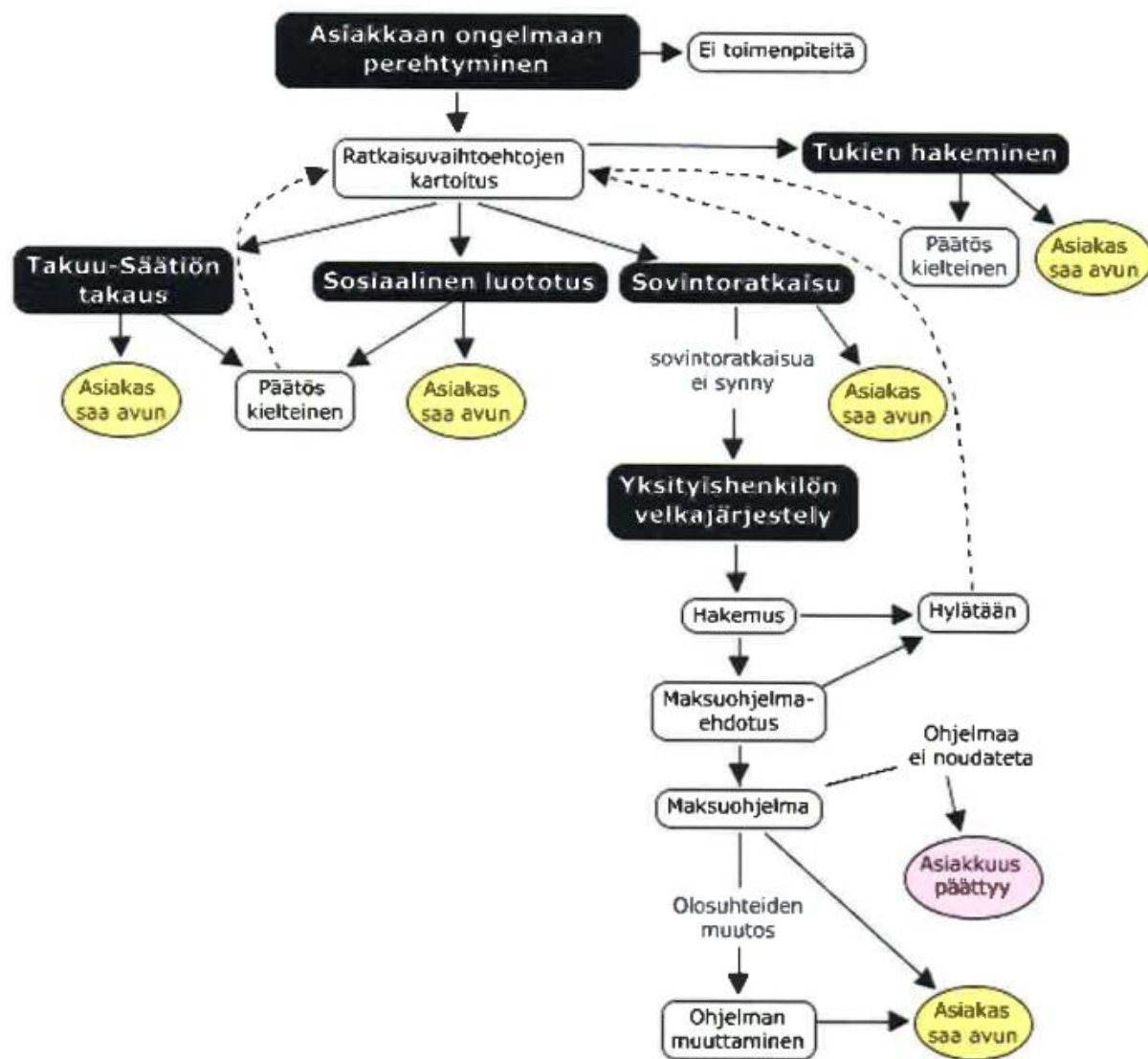
Laki talous- ja velkaneuvonnasta 813/2017 (713/2000, HE 37/2000)

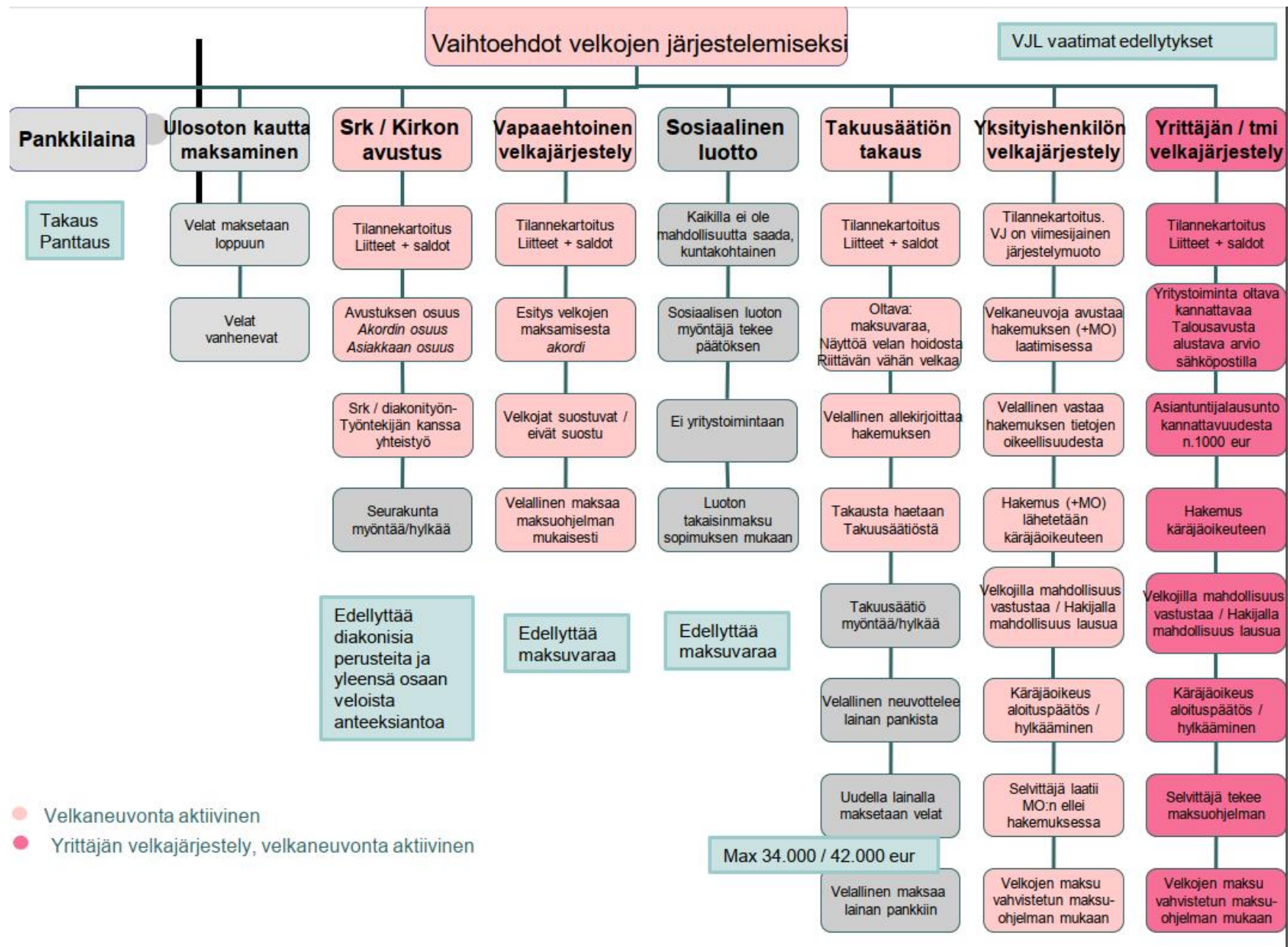
- Antaa tietoja ja neuvontaa talouden ja velkojen hoidosta
- Avustaa taloudenpidon suunnittelussa
- Selvittää talouteen liittyvien ongelmien ratkaisumahdollisuudet ja avustaa mahdollisuuksia tehdä velkojensa kanssa sovinto
- Avustaa velkajärjestelyyn liittyvän asian hoitamisessa, erityisesti velkajärjestelyhakemuksen ja muiden yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1997) edellyttämien selvitysten ja asiakirjojen laatimisessa
- Ohjaa hakemaan tarvittaessa oikeudellista apua

Asiointi talous- ja velkaneuvonnassa

- Asiointi on maksutonta ja luottamuksellista
- Asiakas voi valita, missä toimistossa asioi
- Toimistokohtainen esteellisyys tarkistetaan asiakkuuden alkaessa
- => tarvittaessa ohjaus toisen toimiston asiakkaaksi
- 23 oikeusaputoimistoa kuuden oikeusapu- ja edunvalvontapiirin alueella
- Yhteyden saa puhelimitse, sähköisesti, tavaten, etäyhteydellä ja chatissä

Velkaneuvontaprosessin vuokaavio

Ennakoiva talousneuvonta

- Talous- ja velkaneuvonnan ja ulosoton yhteinen hanke talousosaamisen edistämiseksi
- Kehitettiin ja toteutettiin hyväksi havaittuja toimintamalleja
- Talousvaikeuksia kohtaavien sidosryhmien talousosaamista vahvistetaan
- Matalan kynnyksen moniviranomaisyhteistyönä toteutettuja talousneuvoloita toimii 30 paikkakunnalla
- Hankkeen päätyttyä Ulosottolaitos vakinaisti toiminnan ja talous- ja velkaneuvonnassa ennalta ehkäisevää neuvontaa jatketaan osana palvelua

Mikä talousneuvola on?

- talousneuvola on matalan kynnyksen palvelu, jossa asiakas voi keskustella ilman ajanvarausta arjen raha-asioista
- siellä asiakas voi pohtia tilannetta, saada neuvoja ja kartoittaa vaihtoehtojasi asiantuntijoiden kanssa.
- talousneuvolassa asiakas voi keskustella useiden eri ammattilaisten kanssa.
 - paikalla oikeusaputoimistojen talous- ja velkaneuvonta ja ulosotto
 - alueittain mukana myös sosiaalitoimi, seurakunta, Kela, asumisneuvonta, Takuusäätiö

Missä Talousneuvoloita on?

Espoo

Helsinki

Hyvinkää

Imatra

Joensuu

Jyväskylä

Kajaani

Kokkola

Kotka

Kouvola

Kuopio

Lahti

Lappeenranta

Lempäälä

Lohja

Mikkeli

Orivesi

Oulu

Raisio

Rauma

Rovaniemi

Savonlinna

Seinäjoki

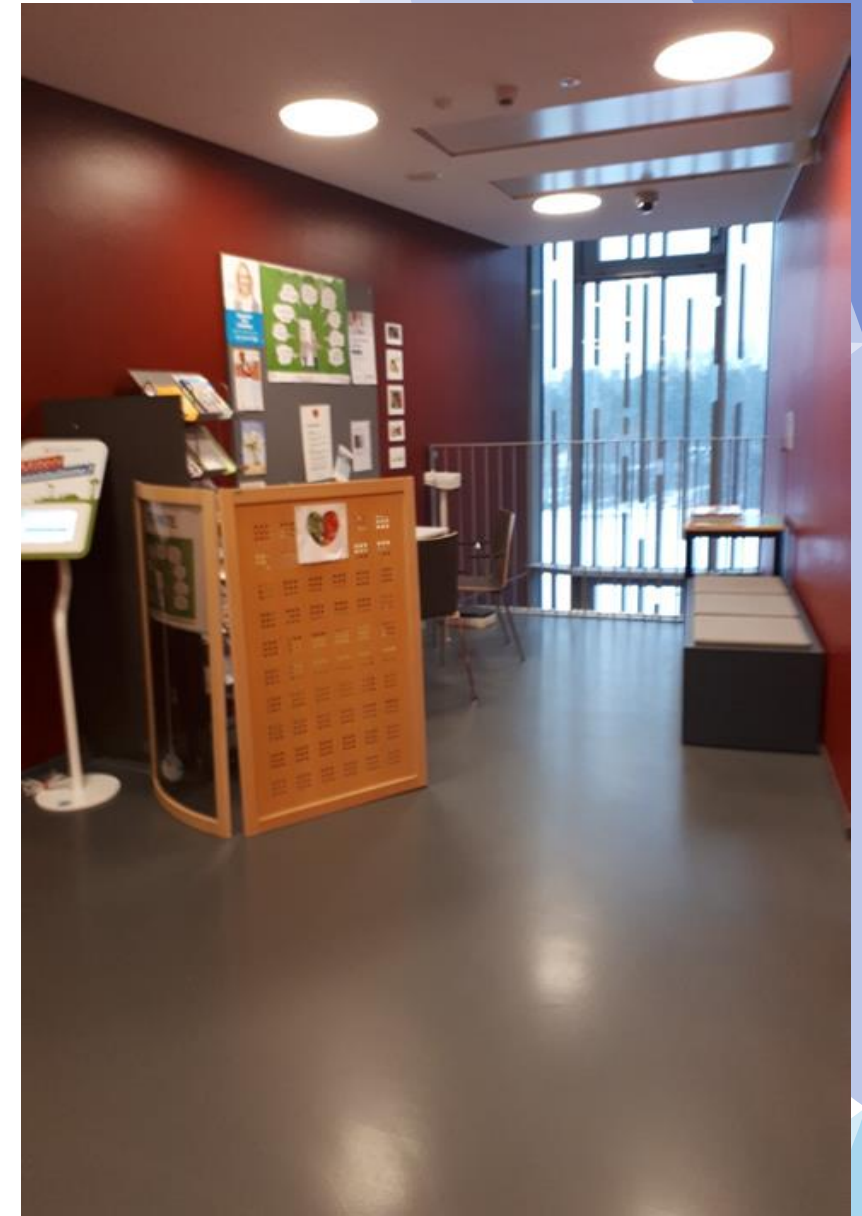
Tampere

Turku

Vaasa

Valkeakoski

Varkaus

Kansallinen talousosaamisen strategia

- Tavoitteena on
 - saada ihmiset ymmärtämään talousosaamisen merkitys omassa elämässään ja toimimaan omassa taloudessaan eettisesti ja kestäväällä tavalla
 - talousosaamisen toimijoiden yhteistyön rakentaminen (koordinaatio)
- Strategiaa toteutetaan verkostotoimijoiden aktiivisella yhteistyöllä, jossa kukin taho tuo omista lähtökohdistaan ja näkökulmistaan tukea muiden toiminnalle ja lisäarvoa yhteiselle tavoitteelle
- Talousosaamisen toiminto (om) toteuttaa, tukee ja mahdollistaa strategiaa tiiviissä yhteistyössä Suomen Pankin rahamuseon talousosaamiskeskuksen ja toimijaverkoston kanssa
- Talousosaamisen edistämisen työssä hyödynnetään OECD/INFE:n ja EUn komission laatimia talousosaamisen kehyksiä aikuisille (valmis) sekä lapsille ja nuorille (valmis syksyllä 2023). Kehyksissä on erityisesti huomioitu digitalisaatio ja kestävä kehitys
- Yhden miljoonan euron vuotuinen määräraha, 2 htv

Linkkilista

- [Talous- ja velkaneuvonta](#)
 - [Talous- ja velkaneuvonnan esitteet](#)
 - Talousosaaminen
 - Velkatilanteet
 - Talous ja velkaneuvonta
- Ennakoiva talousneuvonta
 - Oikeusaputoimistojen talous- ja velkaneuvonta
 - [Ulosoton ennakoiva talousneuvonta](#)
 - [Talousneuvolat](#)
 - Ennakoivan talousneuvontahankkeen [loppuraportti](#)
- [Kansallinen talousosaamisen strategia](#)
- EUn komission jäsenvaltioiden työstämä Talousosaamisen kehys aikuisille [englanniksi](#). Documents – kohdasta löytyy käännökset myös kaikille EU-kielille. Kehys löytyy pdf- ja excel-muotoisena.)

Sanna Helesuo
johtava asiantuntija
oikeusministeriö
sanna.helesuo@gov.fi
puhelin 029 515 0005
www.oikeusministerio.fi

Kiitos

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

**Ylivelkaantumisen
torjunta**

Bekämpning av
överskuldsättning

Valtionavustushankkeen yleiset ja yksityiskohtaiset ohjeistukset

Valtionavustuksen tavoite ja ehdot

- Avustuksen tavoitteena on varmistaa sosiaalisen luototuksen järjestämisvastuun toteutuminen kaikilla hyvinvointialueilla 1.8.2023 lukien. Sosiaalisen luototuksen alueellisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi tullaan myöntämään kertaluonteista avustusta sosiaalisen luototuksen luottopääomaa varten kaikille hyvinvointialueille.
- Alueellisen yhdenvertaisuuden perusteella on arvioitava tarvittavaa rahoitusta lähtien kunkin alueen asukasmääristä. Muutoslain esitöissä (HE 136/2022 vp, s. 12) oli esillä taulukkomuotoinen esitys eri alueiden laskennallisista osuuksista tulevaan lainanantoon
- Hyvinvointialueet ovat sosiaalisen luototuksen järjestämisvelvoitteen alkaessa erilaisissa tilanteissa. Vaikka kuntien aikaisemmat myöntöperusteet eivät sido hyvinvointialuetta, on tarkoituksenmukaista pyrkiä turvaamaan edellytykset laadukkaan toiminnan jatkolle.
- Kyseessä olevaa valtionavustusta voivat hakea hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjänä
- Avustus on käytettävissä heti sen myöntämisen jälkeen sosiaalisen luototuksen myöntämiseksi tarvittavan pääoman kustannuksiin.

Hankesuunnitelma

Suunnitelmasta tulee ilmetä, miten alue pääpiirteissään on suunnitellut sosiaalisen luototuksen toiminnan käynnistämisen koko alueellaan

- taloudellista tuki ja ohjausta
- saatavilla oltavan yhteyden toimeentulotuen myöntämisen sekä sosiaalihuollon taloudellisen toimintakyvyn tuen palveluun ja muihin yhteistyökumppaneihin
- miten hyvinvointialue aikoo seurata sosiaalisen luototuksen tarpeen kehittymistä alueellaan ja suhteuttaa palvelua alueen tarpeisiin
- suunnitelma määrärahan käytöstä sosiaalisen luototuksen pääomaan, mahdollinen hyvinvointialueen suunnittelema lainojen minimi ja maksimimäärä sekä arvio myönnettävien lainojen vuosittaisesta lukumäärästä.

Niiltä alueilta, joilla on ollut aikaisemmin sosiaalisen luototuksen toimintaa, tarvitaan myös selvitys vuosien 2020-2022 toiminnasta.

- aikaisempien vuosien asiakasmäärät
- myönnettyjen luottojen määrät per asiakas
- kunnista hyvinvointialueille siirtyneiden lainojen määrät
- luottotappioiden määrä prosenttiosuutena myönnettyistä luotoista vuosittain
- käytössä olleet sosiaalisen luototuksen myöntämiseen liittyneet soveltamisohjeet.

Valtionavustuksesta

- Jaettavissa noin 9,5 milj. euroa
- Kertaluontoinen erityisavustus
- Valtionavustuksella voidaan kattaa 100 % hyväksyttävistä kustannuksista. Ei edellytetä ns. omarahoitusosuutta / omavastuuta
- Avustukset ovat harkinnanvaraisia
- Avustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001)
- Hakuaika on 15.2. – 31.3.2023 klo 16.15

Valtionavustuksen hakeminen – huomioita

- Aloita asiakirjojen valmistelu hyvissä ajoin.
 - Lue hakuilmoitus ja lomakkeiden täyttöohjeet huolellisesti ja toimi niiden mukaan.
 - Huolehdi, että hakemus saapuu perille määräaikaan mennessä.
- Päätökset pyritään tekemään kevään aikana. Päätöksestä ilmoitetaan kirjallisesti.
- Valtionavustuspäätös keskeinen asiakirja – lue huolellisesti, jaa organisaatiossa eteenpäin (mm. talousihmiset) ja kysy jos epäselvää.

Materiaalit löytyvät täältä:

<https://stm.fi/vuoden-2023-valtionavustushaut>

Kiitos!

